

JURNAL

ПENTPꙋ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОР NATꙋPАЛE ШI ESAKTE,

în toate класеле.

Pediџeatꙋ

de

Пpofesop Doktop Iꙋлiꙋ Бapaш.

№ 18. (Anꙋл întiiꙋ) Бꙋкꙋpeшtĭ. Maiꙋ 8, 1856.

Istopia natꙋpалъ a Боꙋлꙋĭ.

Aptikoлꙋлꙋ III.

În aptiкoлeлe пpeчedinte amꙋ stꙋdiatꙋ sпeцeлe боꙋлꙋĭ чe esistъ акꙋmꙋ пe sꙋпpafaцa пъmintꙋлꙋĭ, пe pъmîne акꙋmꙋ sъ stꙋdiъmꙋ o sпeцъ de боꙋ foapte impoptantъ пentpꙋ mъpimea шi пꙋtepea sa, dap кape s'a stinsꙋ акꙋmꙋ, însъ a esistatꙋ în timпꙋpiлe antiчe кiapꙋ în mizлокꙋлꙋ Eꙋpopeĭ. Noĭ вopбimꙋ акꙋmꙋ de sпeцa боꙋлꙋĭ antiкꙋ din Џepmaniea кꙋnoskꙋtꙋ sꙋб nꙋmipe de *Auerochs* (*bos urus*).

Кiapꙋ *Iulius Caesar* în istopia Џepmanieĭ чe a skpisꙋ, вopбeшte de aчestꙋ боꙋ ка de o feapъ sълбatiкъ. În oпꙋлꙋ лꙋĭ despe pesбeлeлe din Галiea ziчe: Aчestꙋ боꙋ (*bos urus*) e пꙋцinꙋ maĭ miкꙋ de кît ꙋnꙋ Eлefantꙋ, este d'o пꙋtepe шi iꙋцeaлъ estpaopdinapъ, foapte seлбatiкꙋ în кîtꙋ oamenii ка шi animaлeлe seлбatiчe dꙋпe кîmпꙋ se temꙋ de dînsꙋлꙋ.

Plinius вopбeшte шi d'o aлtъ sпeцъ de боꙋ nꙋmitꙋ *Bison* (*bos bison*) кape a esistatꙋ atꙋnчĭ în Џepmaniea. Aчeste doꙋe sпeцe de боꙋ tpъia în timпꙋpiлe antiчe, în пъdꙋpiлe Џepmanieĭ, amîndoꙋe fopmîndꙋ atꙋnчĭ пeпptꙋ Џepmaniĭ de atꙋnчĭ

ȣnȣ̆ obieктȣ̆ de vînatȣ̆. Dар Авероксȣлȣ̆ аре преferinца asȣпра вisonȣлȣĭ în ачееа къ пе kîndȣ̆ челȣ̆ de алȣ̆ doĭлеа s'a stinsȣ̆ кȣ totȣлȣ̆ de пе faца пъmîntȣлȣĭ, челȣ̆ d'întîĭȣ̆ nȣ s'a stinsȣ̆ кȣ totȣлȣ̆ чi аȣ̆ ремасȣ̆ dintр'însȣлȣ̆ niште indiвide вiĭ, de ши пȣцine, каре esistъ ши акȣmȣ̆ în Еȣропа.

Întр'adeвърȣ̆ nȣ este fъръ intepesȣ̆ d'a веdea къ армоniеа animaлелорȣ̆ кȣ пъmîntȣлȣ̆ a fostȣ̆ totȣ̆ de ȣna o леџе џенералъ în natȣръ; adeкъ кȣ kîtȣ̆ карактерȣлȣ̆ ȣneĭ џерĭ е maĭ sелваtiкȣ̆, кȣ atîtȣ̆ ши animaлеле карĭ esistъ аколо sîntȣ̆ ши еле maĭ sелвatiче ши maĭ sîнџероase; din контръ кȣ kîtȣ̆ клima se îndȣлчеште ши sълвъtiчiеа фаче локȣ̆ ȣneĭ џъръniĭ плъкȣte, аръtîndȣ̆ претȣtindenea ȣрме de чiвiлizaцiȣne, кȣ atîtȣ̆ ши карактерȣлȣ̆ animaлелорȣ̆ sелвatiче se skimвъ: ачелеа карĭ sîntȣ̆ în stape a se îndȣлчi deвinȣ̆ animaле domestiче але omȣлȣĭ, пе kîndȣ̆ ачелеа de fipe реа ши indomtaвiлъ, sînt ronite din ачest локȣ̆ destinatȣ̆ пентрȣ о sочietate чiвiлizatъ, nȣmъpȣлȣ̆ лорȣ̆ se îmпȣцineazъ din zi în zi maĭ mȣлтȣ̆ ши în челе din ȣрmъ se stinгȣ̆ кȣ totȣлȣ̆. Ачеasta о ведеmȣ̆ ла toate feapъле sелвatiче (лȣпĭ, ȣршĭ кiарȣ̆ ши леĭ) de карĭ maĭ nainte ера плinъ Еȣропа, în kîtȣ̆ кiарȣ̆ ши în sекȣлеле de mizлокȣ̆ лȣпiĭ ши ȣршiĭ se primвла пе кîmпiеле Џермaniеĭ ши Франџеĭ, ши карĭ акȣmȣ̆ s'аȣ̆ stinsȣ̆ de пе аколо; în timпȣpiле Елеniлорȣ̆ antiчĭ, леȣлȣ̆ a esistatȣ̆ în Елаda, акȣmȣ̆ реџеле animaлелорȣ̆ a fostȣ̆ siлitȣ̆ а'шĭ ашеza pezidenца лȣĭ în кîmпiеле desepte але Afpiчеĭ ши Indieĭ-Врitaniче, denapte de Еȣропа чiвiлizatъ; totȣ̆ ачеastъ чiркȣmstanцъ о гъsimȣ̆ ши ла sпеца воȣлȣĭ de каре не окȣпъmȣ̆ акȣmȣ̆. Nȣmaĭ atȣnчĭ кîndȣ̆ Џерmaniea a fostȣ̆ акопеpitъ кȣ пъdȣpĭ imense dintpe каре ȣna (s. е. пъdȣpea Теȣтовȣрг) авеа dȣпе deskpiepea лȣĭ Caesar, о întindepe аша de mape în kîtȣ̆ ȣnȣ̆ omȣ̆ nedestpȣ авеа tреввȣinцъ de 9 zile а о stреваte în лъpцime ши de 60 de zile a о stpeваte în лȣнцime; nȣmaĭ în mizлокȣлȣ̆ ачеstорȣ̆ пъdȣpĭ nemъpцinite în каре se askȣndȣ̆ попȣлiĭ semi-sелвatiчĭ, tpъindȣ̆ din вînatȣ̆ ши din ръпiре, din pesвеле ши din карне de каĭ, прекȣmȣ̆ повестеште Tacitus; nȣmaĭ în mizлокȣлȣ̆ ȣneĭ asemenea климе ши а ȣнорȣ̆ asemenea oamenĭ, zikȣ̆, Авероксȣлȣ̆ а пȣtȣtȣ̆ esista.

Istoriчiĭ Џерmanĭ ворвeskȣ̆ mȣлтȣ̆ despe sълвътiчiа чеа mape a воȣлȣĭ Авероks. Noĭ карĭ tръimȣ̆ акȣmȣ̆ întp'ȣnȣ̆ sеколȣ̆ în каре Џерmaniea е ȣna dintpe џъpiле челе maĭ кȣлtiвate ши чiвiлizate, прin ȣрmape în каре nȣ maĭ esistъ nichĭ о ȣрmъ de Авероks, noĭ, zikȣ̆, n'amȣ̆ крede ла ачееа че не zikȣ̆ istoriчiĭ векĭ despe Авероks dакъ n'арȣ̆ fi pemas ȣnȣ̆ локȣ̆ mikȣ̆ în Еȣропа ȣnde s'a пъstpatȣ̆ pemъшiцe intepesante de ачеstȣ̆ felȣ̆ de animaлȣ̆. Ачеasta este о пъdȣpe пpimitiвъ ши foapte mape лîngъ орашȣлȣ̆ Bielowеja (Бiaлostoк) în Гȣвернiа Лitoania în Рȣsia. Eatъ че ziче ȣнȣ̆ воiaцiорȣ̆ modерnȣ̆ despe ачеasta. Пъdȣpea Bielowеja este foapte deasъ, este о аdeвъpatъ пъdȣpe пpimitiвъ, adeкъ n'а възȣtȣ̆ пînъ акȣmȣ̆ tопорȣ̆; аре о întindepe de 30 mile џеографiче пътpate, о оbskȣpitate ши о тъчере sпъĭmîntъtoape domneskȣ̆ în ачеastъ пъdȣpe, ла fiъкаре пasȣ̆ че amȣ̆ fъкȣtȣ̆ m'am înкȣркatȣ̆ întp'ȣnȣ̆ комволȣтȣ̆ de ramȣpĭ карĭ аȣ̆ ажȣnsȣ̆ а fi аколо аша de dese ши аша de mapĭ în kîtȣ̆ ȣnȣ̆ omȣ̆ aвia поate sъ пътрȣnzъ пpintp'înseле; de ачееа ачеstȣ̆ локȣ̆ neospitaлiерȣ̆ пентрȣ omȣ̆, а pemasȣ̆ asiлȣлȣ̆ animaлелорȣ̆ sелвatiче; aiчĭ kastорȣлȣ̆ îшĭ клъdеште клъdipiле sале admipaвiле пе лîngъ pîȣpĭ pепezĭ; aiчĭ mistpeцȣлȣ̆ sапъ în пъmîntȣ̆ кȣ вotȣлȣ̆ съȣ̆ pedȣtaвiлȣ̆; aiчĭ Червȣлȣ̆ Еланȣ̆, mape ка ȣнȣ̆ калȣ̆, foapte ȣpîtȣ̆ ла веdере, fȣџe, ши din minȣtȣ̆ în minȣtȣ̆ se înкȣркъ ши чiокпеште кȣ коарнеле sале челе лȣнџĭ арвopiĭ џiганtiчĭ ши sекȣлapĭ. Калȣлȣ̆ kîndȣ̆ îлȣ̆ веde înчепе а tремȣра ши fȣџе; аколо чете de лȣпĭ, se primвлъ пар' к'арȣ̆ fi domenȣлȣ̆ лорȣ̆, кiар вȣлпеа вiклеанъ nȣ se кȣлкъ fлъmîndъ, dакъ fpateле съȣ̆ de ръпipe, adeкъ вȣлтȣpiĭ din аерȣ̆ nȣ-ĭ disпȣtъ прada лȣĭ; ла ȣнȣ̆ алtȣ̆ колцȣ̆ веdemȣ̆ ȣpsȣлȣ̆ гȣрmandȣ̆ ȣmвлînd а гъsi stȣпĭ кȣ miepe ка sъ se deлекteze de ачеastъ mînкаре dȣлче, ши întp'о depъptape ла mapџinea пъdȣpiĭ гъsimȣ̆ чipezĭ de воĭ карĭ de mȣлте-орĭ deвinȣ̆ прada четъцeniлорȣ̆ sîнџероши din пъdȣpe; în ачеastъ peџiȣне sелвatiкъ nesȣпȣsъ domnieĭ omȣлȣĭ, pezidъ ши акȣmȣ̆ Авероks, adeкъ пȣцine indiвide pemase din ачеastъ sпецъ de воȣ̆ perdȣtȣ̆ акȣmȣ̆. (figȣра noastpъ apatъ Авероks în mizлокȣлȣ̆ пъdȣpiĭ din Bialowеja).

Гȣвернȣлȣ̆ Рȣsieĭ, пътрȣnsȣ̆ de intepesȣлȣ̆ челȣ̆ mape каре шtiinца îлȣ̆ аре ка sъ nȣ se пеаpzъ

ачеastъ ремъшiцъ de ȣнȣ̆ animaлȣ̆ каре а жȣкatȣ̆ ȣнȣ̆ ролȣ̆ аша de mape în кîmпieле antiче але Еȣропеї, а лȣatȣ̆ тъsȣрї konforme de а пъstра ачеste ремъшiце d'о stinџере комплектъ. De ачееа а пȣбликatȣ̆ ȣнȣ̆ ordinȣ̆, къ, sȣб pedeapсъ грea, нȣ е permisȣ̆ nimȣлȣї а omorî пе ȣнȣ̆ Аȣерокs; апоï fiindȣ̆ къ se întîmплъ къ кîte о datъ еарба debine аша de грea în ачеste пъдȣрї în кîtȣ̆ нȣ ремîне нічї ȣнȣ̆ firȣ̆ de еарбъ, de ачееа ка sъ нȣ se препъdeaskъ ачеste animaле de foame, Гȣвернȣлȣ̆ а însърчinatȣ̆ пе локȣitorii џърanї карї шеdȣ̆ ла марџinea пъдȣреї а îngriжї еарба de fînȣ̆ пentrȣ Аȣерокs, adeкъ еарба кîndȣ̆ а къзȣtȣ̆ мȣлtъ zъпadъ, oamenii арȣнкъ fînȣ̆ пе марџinea пъдȣреї ші Аȣерокsȣлȣ̆ віне ші-лȣ̆ мънîнкъ, dpentȣ̆ ачеа, ачеstї локȣitорї нȣ плъteskȣ̆ нічї о impositie а Statȣлȣї.

În анȣлȣ̆ 1849 s'а aflatȣ̆ 993 indiвide de Bos urus saȣ̆ Аȣерокs în пъдȣреа de Bielowеja. Вачiле лорȣ̆ fatъ нȣмаї о datъ întр'ȣнȣ̆ анȣ̆. Afаръ de ачеаsta trъeskȣ̆ 40 indiвide de bos urus пе о moшie але Контелȣї Tishckewitsch; Dар ла înчепȣtȣлȣ̆ sekoлȣлȣї алȣ̆ 17-леа s'а гъsitȣ̆ ȣнȣ̆ indiвidȣ̆ de bos urus ші în Прȣsiea. Dȣпе istopiea Помераnieї (în Прȣsia) skpisъ de *Berthold*, челȣ̆ dȣпе ȣрmъ bos urus че s'а въzȣtȣ̆ în Померania ера în miżлокȣлȣ̆ sekoлȣлȣї алȣ̆ 14-леа; însъ ȣнiї пretindȣ̆ къ кiарȣ̆ акȣmȣ̆ se aflъ боï ȣрï în мȣнцiї Каȣкаzȣ̆, adeкъ че-ва sȣб linia de zъпada etернъ de акоlo în пъdȣрiле de stежарȣ̆.

Аȣерокs este ȣнеле din animaлеле џiganti-че каре аȣ̆ ремаsȣ̆ în лȣмеа moderнъ ка sȣвenire din лȣмеа antiкъ (antedeлȣвianъ); în raportȣлȣ̆ мъrimeї елȣ̆ окȣпъ рангȣлȣ̆ d'întîiȣ̆ dȣпе Елеfantȣ̆ ші Ріночерȣ̆, къчї лȣнџiмеа лȣї ажȣнџе пînъ ла 10 пічioаре, ші înълцimea лȣї пînъ ла 6 пічioаре. *Iaroki* раporteazъ къ а кîntъritȣ̆ ȣнȣ̆ Аȣерокs ші а гъsitȣ̆ къ аре о греȣtate de 16 маже (peste 700 ока); кȣ ачеаstъ мъrime estraordinаръ пentrȣ ȣнȣ̆ боȣ̆, коresпȣnde ші о пȣtere прекȣmȣ̆ ші о ișцеалъ џigantiкъ. Ȣнȣ̆ карактерȣ̆ distinktiвȣ̆ пentrȣ ачеstȣ̆ боȣ̆ este о коамъ de пъръ крецȣ̆ каре îї акоperе капȣлȣ̆, гîтȣлȣ̆ ші пeptȣлȣ̆. Fъntрa чеа цеапънъ ла partea din ainte а корпȣлȣї sъȣ̆, плinȣ̆ de енерџiъ ші de ișцеалъ, espresiȣнеа de fȣрie înfoкatъ каре аȣ̆ окiї sъї, ші toatъ înfъцiшаpea sa каре esprimъ че-ва de sелбаtiкȣ̆ ші пеriкȣлоsȣ̆, toate ачеstea, daȣ̆ animaлȣлȣї ȣнȣ̆ карактерȣ̆ grandiosȣ̆ ші d'о мъреціе sелбаtiкъ; însъ ȣрекiле sale miчї ші боtȣлȣ̆ sъȣ̆ skȣrtȣ̆ fakȣ̆ къ ачеаstъ fisionomie dȣръ sъ se înдȣлчеаskъ кȣ че-ва.

Ачеstȣ̆ animaлȣ̆ пȣternikȣ̆, кȣ toate fорцеле sале esȣберante, а авȣtȣ̆ ші елȣ̆ inemiчiї sъї; Лȣпȣлȣ̆ este inemiкȣлȣ̆ лȣї челȣ̆ маї pedȣtaбiлȣ̆.

О чеаtъ de лȣпї кîndȣ̆ atakъ пе ȣнȣ̆ боȣ̆ ȣрȣ̆, елȣ̆ е перdȣtȣ̆, de ачееа прin instinktȣ̆, боiї ȣрї se adȣнъ кîte паtръ, чinчї ші паskȣ̆ împreȣнъ, atȣнчї нȣ se маї temȣ̆ de лȣпї. Боȣлȣ̆ ȣрȣ̆ ажȣнџе ла о вîрstъ de 40 de anї ші креште пînъ ла вîрsta de 6 anї; пелеа лȣї нȣ е бȣнъ de лȣкраtȣ̆, пе кîndȣ̆ карнеа лȣї е foarte deлiкаtъ (ка а къпріоареї) а fаръ de капȣ̆ каре аре о odoare de moskȣ̆; О чіркȣmstanцъ ремаркабiлъ este къ нічї о datъ нȣ s'а пȣtȣtȣ̆ ȣрma о împereкере între боȣлȣ̆ ȣрȣ̆ ші боȣлȣ̆ domestiчitȣ̆, amîndoï авîndȣ̆ о ȣръ ші о аversiȣне inemiкъ ȣнȣлȣ̆ къtre алtȣлȣ̆, de ші ȣнiї Naтȣралiштї pretindȣ̆ къ боȣлȣ̆ ȣрȣ̆ е stръmoшȣлȣ̆ боȣлȣї nostrȣ domestiчitȣ̆. Ачеаstъ чіркȣmstanцъ de neîmpereкере а прodȣsȣ̆ къ раsа ачеstорȣ̆ боï sелбаtiчї а ремаsȣ̆ пȣръ, ші не а serвitȣ̆ нoъ oamenilорȣ̆ moderнï а fi маї богаțї кȣ ȣнȣ̆ sȣвenirȣ̆ d'о лȣме treкȣtъ плinъ de креаціȣнї џiganti-че, плinъ de fорцеле naтȣреї în toatъ вiрџinitatea лорȣ̆. Чine штie daкъ zileле ачеstорȣ̆ indiвide, ремъшiце d'о глорie treкȣtъ, нȣ sîntȣ̆ нȣмерате? daкъ peste пȣцинȣ̆ нȣ se ва stinџе кȣ totȣлȣ̆ ші ачеstȣ̆ monȣmentȣ̆ antiкȣ̆ din регнȣлȣ̆ animaлȣ̆ ка ші мȣлte алtеле карї ле гъsimȣ̆ акȣmȣ̆ нȣмаї ка ремъшiце împetrite (fosiле) în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї? —

Dȣпе че amȣ̆ enȣмератȣ̆ toate specеле боȣлȣї esistinte ші treкȣtȣ̆ ші folоаsеле лорȣ̆, ȣрmeazъ sъ ворбimȣ̆ че-ва ші despre продȣктȣлȣ̆ челȣ̆ foarte importantȣ̆ каре не dъ раsa боviнъ, adeкъ despre лapte.

Лaptеле este nȣtrimentȣлȣ̆ челȣ̆ маї perfeктȣ̆ каре кȣпrinde întр'însȣлȣ̆ toate прinчiпеле nȣtritiвe împreȣnate. Лaptеле este бȣката чеа маї бȣнъ eшitъ din mîiniле бȣкъtарȣлȣї челȣ̆ маї perfeктȣ̆ adeкъ Natȣра. Medічiї кȣ dreptȣ̆ кȣвîntȣ̆ zikȣ̆: лaptеле este ȣнȣ̆ alimentȣ̆ бȣнȣ̆ пentrȣ toate вîрstеле ші пentrȣ toate konstitȣціȣнiле omeneштї;

Ȣnȣ stomakȣ каре нȣ поate diџера (mistȣi) лаnte, este ȣnȣ stomakȣ nesънътosȣ.

Kimia modernъ а аrъtatȣ în че konsistъ ачеаstъ преferinцъ а лаnteлȣї, шi прin че modȣ лаnteле reпрezentъ toate прinчiпiеле nȣtritive карї ле гъsimȣ pisinite în diferite aлimente; întр'ȣnȣ кȣвîntȣ, de че ȣnȣ копiлȣ каре а sȣntȣ џiџъ, а-вȣtȣ ȣnȣ dineȣ întregȣ de ла ȣnъ пînъ ла friпtȣrъ? Eatъ ачеаа че Kimia ne а zisȣ spre ачеаsta.

Între 100 пърцї лаnte se aflъ 88 пърцї anъ (adekъ afarъ de ачеаsta каре ȣнеле de лъпtъrese нȣнȣ în лаnte fъръ штiреа kimistiлор) шi 12 пърцї materie soлidъ adekъ: kaseinȣлȣ (*caseum*) saȣ прinчiпȣлȣ бrînzeї, 3 ла sȣtъ, ȣntȣлȣ 2 $^1/_2$ пînъ 3 ла sȣtъ шi zaxarȣ 4 пînъ ла 4 $^1/_2$ ла sȣtъ. Прinчiпȣлȣ maї нȣtritivȣ este kaseinȣл; кȣ kîtȣ лаnteле îmбъtrîneште maї mȣлtȣ, кȣ atîtȣ devine maї богatȣ în kaseinȣ, шi прin ȣrmare maї нȣtri-tivȣ, прin ȣrmare шi maї indiџestȣ (греȣ de mistȣitȣ.)

Este о opiniȣne џeneraлъ къ лаnteле каре провine de ла о вакъ neagrъ e maї бȣнȣ de kîtȣ лаnteле каре провine de ла о вакъ албъ. Ȣnȣ лаnte бȣнȣ trебȣe sъ fiъ нiчї преа гросȣ, нiчї преа anoсȣ, e бine ка колоареа sa sъ fiъ кȣratъ албъ шi sъ нȣ batъ нiчї în вînътȣ нiчї în галбенȣ, гȣstȣлȣ sъȣ trебȣe sъ fiъ дȣлче fъръ вр'о amъrъчiȣne saȣ алtȣ гȣstȣ streinȣ: în џенере, лаnteле e maї бȣнȣ вара шi maї кȣ seamъ прimъвара de kîtȣ toamna; лаnteле de вакъ борцоаsъ kîndȣ а naintatȣ în ачеаstъ перioadъ, нȣ e бȣнȣ de beȣtȣ.

Sъ bedemȣ акȣmȣ în че modȣ ачеste treї прinчiпiе esistъ în лаnte.

Kîndȣ лȣъmȣ лаnteле проаsпътȣ шi-лȣ пȣнemȣ sȣб mikroskoпȣ, atȣнчї bedemȣ къ 'noatъ întр'însȣлȣ нiште глобȣле (глоанце) foarte miчї d'о колоаре че-ва maї галбinъ de kîtȣ flȣidȣлȣ лаnteлȣї. Ачеste глобȣле sîntȣ нiште besikȣле (въшiчї) miчї înвълȣite întр'ȣnȣ înвелiшȣ d'о пелiцъ foarte finъ шi transparentъ; dar în întrȣ ачеste besikȣле sîntȣ ȣmплȣte de гръsime шi ачеаstъ гръsime este materia de каре se formeазъ ȣntȣлȣ. Adekъ kîndȣ пȣнemȣ лаnte întр'ȣnȣ локȣ калdȣ, atȣнчї ачеste besikȣле плine de ȣntȣ se sȣe în sȣsȣ (fiindȣ ȣntȣ, ка орї-че лȣкрȣ грasȣ este maї ȣшорȣ de kîtȣ flȣidȣлȣ anoсȣ алȣ лаnteлȣї, de ачеаа înoatъ sȣsȣ) kîndȣ ачеаsta s'а ȣrmatȣ, atȣнчї s'а formatȣ нeste лаnte о stratъ de лаnte грасȣ каре о нȣmimȣ кремъ saȣ smîntînъ. Anoї kîndȣ пȣнemȣ ачеаstъ кремъ întр'ȣnȣ basȣ шi о batemȣ кȣ ȣnȣ лемнȣ, atȣнчї рȣпemȣ membranеле sȣбцiрї карї înвелеskȣ глобȣлї de ȣntȣ, акȣmȣ ese кȣпrinsȣлȣ лорȣ гросȣ afarъ, se лiпeskȣ ȣna de алта шi formeазъ о masъ ȣnitъ шi компактъ de ȣntȣ. Dȣпе че amȣ skosȣ ȣntȣлȣ din лаnte, remъшiца flȣidъ каре se нȣmeште лаnte бъtȣtȣ шi e дȣлче dar нȣ грасȣ. Аша dar fачереа ȣntȣлȣї este бazatъ asȣпра леџiлор fisiче dar нȣ kimiче; adekъ кȣm am zis прin греȣtatea speцifikъ maї ȣшоаре а глобȣлелорȣ ȣntȣroase, еле s'а sȣitȣ în sȣsȣ, s'а adȣnatȣ шi formeазъ крема saȣ smîntîna шi прin бъtaia ачеsteї smîntîne, înвелiшȣрiле membranoase карї аȣ înвелitȣ глобȣлеле ȣntȣroase s'аȣ spartȣ шi кȣпrinsȣлȣ лорȣ eшindȣ afarъ, s'аȣ лiпitȣ ȣna de алта шi аȣ formatȣ о masъ компактъ de ȣntȣ. Dȣпе ȣnȣ алtȣ modȣ se ȣrmeазъ skoatereа бrînzeї din лаnte; aiчї se ȣrmeазъ ȣnȣ adevъratȣ прочесȣ kimik, adekъ în лаnte проаsпътȣ e kaseinȣлȣ каре esistъ întр'însȣлȣ este soлȣбiлȣ (tonitȣ) în anъ, dar kîndȣ esпȣнemȣ лаnte ла о кълdȣrъ, saȣ kîndȣ пȣнemȣ аколо чева akritȣrъ (stiririe, оцetȣ, keаг ш. ч. л,) atȣнчї kaseinȣлȣ viindȣ în kontaktȣ кȣ oksiџенȣлȣ аерȣлȣї, devine insoлȣбiлȣ (нȣ se maї tonеште) de ачеаа kade жосȣ în formъ de бȣкъцї moї каре ле нȣmimȣ бrînzъ шi noї ziчemȣ atȣнчї лаnteле s'а înkiъгatȣ. Astȣ-fелiȣ se întîmплъ къ лаnteле пъstratȣ pentrȣ kafea, se strikъ adekъ se înkiaгъ kîndȣ а remasȣ вара în zilеле кълdȣroase о zi saȣ о жȣmъtate zi, saȣ kîndȣ а fostȣ fertȣ întр'ȣnȣ basȣ некȣratȣ, авîndȣ ȣrme de akritȣrъ.

În remъшiца каре se kiamъ zъrȣ, нȣmaї e бrînzъ, insъ în zъrȣ ка шi în лаnte бъtȣtȣ esistъ о кътime mare zaxarȣ de лаnte (saccharum lactis) каре пȣtemȣ sъ'лȣ skoatemȣ kîndȣ пȣнemȣ zerȣ saȣ лаnte бъtȣtȣ întр'ȣnȣ basȣ ларгȣ, întр'ȣnȣ локȣ калdȣ, ка sъ remîiъ аколо esпȣsȣ ла аерȣ kîtȣ-ва timпȣ, atȣнчї пърцiле flȣide але лаnteлȣї adekъ пърцiле anoase se ворȣ evapора (se ворȣ fаче невъzȣte) шi în basȣ ва remъneа бȣкъцї de zaxarȣ soлide каре este шi întreбȣinцatъ în mediчinъ.

Eatъ modȣлȣ̆ în кape nȣmiteлe tpeĭ npinчinie esistъ în лante, шi esnлiкaцiȣnea шtiinцifiкъ a npodȣкцiȣniĭ ȣntȣлȣĭ, бpînzeĭ шi a zaxapȣлȣĭ ed лante.

Алtъ-datъ вomȣ вopбi desnpe distiлaцiȣnea snipitȣлȣĭ (faчepe de paкiȣ), шi o sъ apъtъmȣ̆ къ шi din лante nȣtemȣ̆ sъ destiлъmȣ̆ snipt, къчĭ fie-кape atomȣ̆ de zaxapȣ̆ кape se aflъ în лante, desкomnȣindȣse deвine ne de o napte aчid кap-бoniкȣ̆ кape fȣцe (se eвanopъ) шi ne de aлtъ napte snipt (aлкooлȣ̆) кapepeмîne. Кȣ кît лanteлe e maĭ бogatȣ̆ în zaxapȣ̆ кȣ atîtȣ̆ nȣtemȣ̆ sъ sкoatemȣ̆ maĭ mȣлt zaxapȣ̆ dintp'însȣлȣ̆. Aчeasta o sъ ne esnлiчe fenomenȣлȣ̆ panoptatȣ̆ de toцĭ вoiaцiopiĭ, adeкъ къ Калмȣчiĭ în stenele кipгizeлopȣ̆ гъteskȣ din лante de ianъ o бeȣtȣpъ nȣmitъ кumis кape fepбe шi îmбatъ ne omȣ̆ întoкmaĭ кa шamnaniea чea maĭ бȣnъ.

Акȣmȣ o sъ înцeлeцemȣ̆ шi npoвepбȣлȣ̆ кape ziчe: вinȣлȣ̆ este лanteлe вътpînilopȣ̆ шi лanteлe este вinȣлȣ̆ tinepiлopȣ̆.

Bos urus saȣ̆ *Auerochs* în *nȣdȣpea* de *Bialoweja*.

SOMNȢЛȢ̆.

Aptiкoлȣлȣ̆ III.

Ȣniĭ oamenĭ aȣ̆ ȣnȣ̆ somnȣ̆ ȣшopȣ̆, ne кîndȣ̆ aлцiĭ dopmȣ̆ гpeȣ̆; aчeastъ difepinцъ denîndъ de feлȣpimĭ de кaȣze. Aчeлa кape s'a ostenitȣ̆ toatъ zioa кȣ mȣnкъ гpea, aбia s'a кȣлкatȣ̆, adoapme шi doapme ȣnȣ̆ somnȣ̆ adînкȣ̆ ne кîndȣ̆ aлtȣлȣ̆ кape nȣ faчe nimiкȣ̆ toatъ zioa, noate a шi

dopmitȣ zioa, noantea nȣ noate sъ doapmъ, ші kîndȣ a adopmitȣ, челȣ maĭ mikȣ sromotȣ îлȣ deшteanтъ. Аша dap леневіеа adȣче кȣ sine nedeansa sa, къчĭ ȣнȣ omȣ леневшȣ zioa i se ȣpaште віеaца, i se iea nofta de mîнкаpe ші kîndȣ se кълкъ seapa este kondamnatȣ ла ȣna din sȣфepinцеле челе maĭ несȣnoptабіле, прекȣm претinde Italianȣлȣ, adeкъ a fi кълкатȣ în natȣ ші sъ nȣ noatъ adopmi (stare in letto e non dormire).

Afapъ de aчeasta, somnȣлȣ гpeȣ saȣ ȣшopȣ denindе de konstitȣцiȣnea omȣлȣĭ, de обічеіȣ, воінца ші de ipitабілitatea каpaктepȣлȣĭ. Поnoлiĭ sълбatічĭ dopmȣ maĭ ȣшopȣ de kîtȣ поnoлiĭ чівілізaцĭ. О воінцъ eнepцiкъ ȣpmeazъ акцiȣnea sa ші în somnȣ; kîndȣ amȣ хотъpîtȣ a ne sкȣла ла o opъ fiksъ, ne sкȣлъmȣ atȣnчĭ de sineшĭ. Oamenіĭ sneріошĭ ші fpікошĭ pemînȣ fpікошĭ кіapȣ în somnȣ; кіapȣ sromotȣлȣ челȣ mikȣ îлȣ aȣdȣ ші se deштentȣ.

Бȣкȣpiea, dȣpepea, întpistapea, snepaнца, fpіка ші anksietatea aȣ inфлȣінце asȣпpa adopmitȣлȣĭ întp'ȣнȣ modȣ foapte pemаpкабілȣ.

Аша bedemȣ къ бȣкȣpiea ші întpistapea de ші amîndoъ sîntȣ simцipĭ estpeme, însъ aȣ o чіpкȣmstanцъ комȣнъ, adeкъ къ adopmȣ ne omȣ; къчĭ бȣкȣpiea ка ші întpistapea amîndoъ aȣ în sine чева monotonȣ каpe ne adoapme fiindȣ къ inima noastpъ opĭ kîndȣ se бȣкȣpъ, opĭ kîndȣ se întpisteazъ nȣ лȣкpeazъ, чі se aфлъ întp'o stape nasівъ ка ȣнȣ snектatopȣ ла ȣнȣ aktȣ плъкȣtȣ saȣ неплъкȣtȣ. Din kontpъ, snepaнца, fpіка ші anksietatea nȣ ласъ ne omȣ sъ adoapmъ, къчĭ atȣnчĭ inima noastpъ лȣкpeazъ ші face фелȣpimĭ de npoiekte, opĭ ка sъ pealizъmȣ snepaнце, opĭ къ sъ ne anъpъmȣ de вp'ȣнȣ лȣкpȣ ameninцъtopȣ; inima e dap atȣnчĭ întp'o neastîmnъpape, adeкъ întp'o aktівitate ipitабілъ ші fantasia лȣкpeazъ atȣnчĭ foapte віȣ npodȣкîndȣ opĭ imaцine плъкȣte каpe ле adъstъmȣ npin snepaнцъ, saȣ къ ne înfъцішeazъ imaцine snъĭmîntъtoape, atȣnчĭ sromotȣлȣ челȣ maĭ mikȣ ne snepie, fiindȣ къ kpedemȣ къ aчeste обiekte tepібіле se anponie de noĭ în pealitate; anoĭ o asemenea ipitaцiȣne nȣ ласъ ne omȣ sъ doapmъ, de aчeea bedemȣ къ kîndȣ s. e. кълкъmȣ ȣнȣ коnілȣ întp'o казъ sinгȣpȣ ȣnde ape fpікъ de stafie, kîtȣ de somnoposȣ ва fi коnілȣлȣ, totȣ nȣ ва adopmi în totȣ timnȣлȣ kîtȣ ва fi esnȣsȣ ла aчeastъ fpікъ каpe o ape. Aчeasta este ші казza къ ȣнȣ omȣ pъȣ ne kîndȣ ape mȣstpъpĭ de кȣцetȣ каpe îĭ înфъцішeazъ imaцine snъĭmîntъtoape, aчestĭ omȣ îĭ fȣцe somnȣлȣ. Kîцĭ asasinĭ aȣ mȣpitȣ de insomnie (neadopmipe) казzate npin asemenea ideĭ snъĭmîntъtoape!

Maĭ sȣsȣ amȣ zisȣ къ nimenea nȣ e în stape sъ штie minȣtȣлȣ în каpe a adopmitȣ; къчĭ кȣ opĭ че atenцiȣne вomȣ обsepва aчestȣ minȣtȣ, елȣ totȣ skanъ de штiinца noastpъ; fiindȣ къ în momentȣлȣ adopmipeĭ, atenцiȣnea noastpъ s'a slъбitȣ întp'atîta ші napкъ a fȣцitȣ, în kîtȣ nȣ maĭ este datъ sȣntȣ domnia noastpъ. Noĭ bedemȣ къ somnȣлȣ віne, se anponie, se anponie ші maĭ віne акȣmȣ, noĭ ne fopцъmȣ sъ fiksъmȣ atenцiȣnea noastpъ maĭ віne, dap че фолоsȣ? somnȣлȣ s'a anponiatȣ кȣ totȣлȣ, Mopfeȣ ne-a îmбpъцішatȣ, amȣ adopm''ȣ. ші a doa zi dimineaца kîndȣ ne sкȣлъmȣ, ne adȣчemȣ aminte къ seapa somnȣл eap ne-a sȣpnpinsȣ fъpъ штipea noastpъ.

De mȣлte opĭ, omȣлȣ fiindȣ oкȣnatȣ кȣ o oкȣnaцiȣne fisiкъ saȣ mopaлъ, în mizлокȣлȣ aчesteĭ oкȣnaцiȣnĭ somnȣлȣ îлȣ npinde, ші e кȣpiosȣ a bedea кȣmȣ omȣлȣ adopmitȣ kontinȣe oкȣnaцiȣnea aчeasta kîte-ва minȣte înкъ, de ші e adopmitȣ ші nȣmaĭ ape nічĭ o кȣnoштinцъ de чeea че face. Чine n'a въzȣtȣ noantea kîndȣ a ȣmблatȣ кȣ ȣнȣ вizitiȣ somnoposȣ къ de mȣлte opĭ кіapȣ dȣne че л'a fȣpatȣ somnȣлȣ, елȣ totȣ pidiкъ бічіȣлȣ, însъ maĭ sлaбȣ, каpe kade кȣ гpeȣ asȣпpa snінъpiĭ каілopȣ, къчĭ елȣ nȣ noate sъ'лȣ maĭ цie віne; dap акȣm mішкъ ші елȣ кȣ капȣлȣ лъsîndȣ'лȣ жosȣ, dap хъцpiле totȣ ле цine în mînъ.

Aлtъ datъ чiteште чine-ва seapa întp'o kapte, ші în mizлокȣлȣ чitipeĭ îлȣ fȣpъ somnȣлȣ. Atȣnчĭ kîndȣ somnȣлȣ s'anponie, înцeлецepea обiektȣлȣĭ чititȣ devine din че în че maĭ обsкȣpъ, omȣлȣ nȣ штie че a чititȣ, dap totȣ чiteште; dap акȣm ші atenцiȣnea bedepeĭ sъ slъбeште, okiĭ кȣ плeoneле înkise de жȣmъtate se ȣitъ ла лitepe ші aбia ле bede, napкъ toate лitepiле din foaie se mішкъ; акȣm snipitȣлȣ nȣ maĭ штie de aчeea че гȣpa чititopȣлȣĭ esnpimъ, de aчeea чitindȣ бaлбȣteazъ niште вopбe neînцeлese каpe fакȣ ка

aȣditoriї pîdȣ ші zікȣ: „елȣ ворбеште în somnȣ.“ Ȣnȣ minȣtȣ maї пе ȣртъ окiї s'aȣ închisȣ кȣ totȣлȣ, каptea 'ї-a къzȣtȣ din mînъ ші елȣ a adopmitȣ акȣm ȣnȣ somnȣ пepfектȣ ші adînкȣ.

Nimenea пȣ поate съ se aбstine de somnȣ кȣ sілa. Nimenea пȣ поate съ se desобічнȣiaскъ кȣ sілa de somnȣ. Кȣ кîtȣ не sілimȣ maї мȣлtȣ ка съ пȣ adopmimȣ, кȣ atîtȣ somnȣлȣ ревine кȣ o пȣtepe maї mape ші ipesistiбiлъ; кȣ кîtȣ воinца noastpъ se лȣнtъ maї мȣлtȣ кȣ somnȣлȣ, кȣ atîtȣ съ sлъбеште maї мȣлtȣ. Ȣnȣ omȣ desпepatȣ este în stape ка съ se omoape пpin foame. Кȣ toate dȣpepiле apzъtoape каpe ле simte în stomaкȣ dȣпe o ажȣнape neîntpepȣнtъ de 8 saȣ 9 ziле, daка воinца omȣлȣї desпepatȣ каpe a xotъpîtȣ a înveta din вieaцъ este d'o mape enepџie, aчestȣ omȣ este în stape a вipȣi opї че черкаpe instinктiвъ пentpȣ mînкape, o съ'шї леџe кiapȣ însȣшї mîiнеле sale ка съ пȣ înчерче съ adȣкъ чева кȣ mîiнеле în гȣpъ ші aша ва вipȣi în tendinца sa sȣiчidъ, dap ла somnȣ пȣ e aша, omȣлȣ singȣpȣ пȣ поate съ se siлeaскъ пe sine ка съ пȣ adoapmъ; къчї somnȣлȣ este omnipȣtentȣ ка ші moaptea.

Dap daкъ omȣлȣ пȣ поate съ siлeaскъ пe sineшї ка съ пȣ doapmъ, însъ omȣлȣ поate съ fie împiedeкatȣ пpin aлtеле ші siлitȣ ка съ пȣ doapmъ. Вestitъ este în papoptȣлȣ aчesta o пedeaпsъ de moapte ла Кinezї; omȣлȣ osînditȣ ла aчeastъ moapte tepiбiлъ sȣfepe nişte sȣfepinцe infepнaле. Eatъ aчeea че aȣ papoptatȣ Газетеле Englezе deȣnъzi sпpe aчeasta. Ȣnȣ negȣцъtopȣ Кinezȣ каpe a omopîtȣ пe soцiea sa, a fostȣ кondamnatȣ ла moapte пpin insomnie; 'л-a пȣsȣ în înкisoapea de ла opaшȣлȣ Amoy пȣindȣ лîngъ dînsȣлȣ tpeї пaзnічї каpї skimбîndȣse aȣ pъmasȣ лîngъ кondamnatȣлȣ zioa ші noaptea fъpъ ȣnȣ minȣtȣ de intepȣпџiȣne ші aȣ fostȣ îndatopaцї ка пічї întp'ȣnȣ кipȣ съ пȣ лase пe кondamnatȣлȣ съ doapmъ mъкapȣ ȣnȣ minȣtȣ, aлmintpeлea ї aȣ datȣ de mînкape ші de бъȣtȣ кîtȣ a вpȣtȣ. Пînъ ла optȣ ziле sȣfepinцеле кondamnatȣлȣї de ші aȣ fostȣ mapї, totȣ ле sȣпopta; dap dȣпe aчestȣ timпȣ, nefepiчitȣлȣ a pȣгatȣ ка съ'л sпînzȣpe ші съ sкaпe de aчeastъ кinȣipe infepнaлъ. Пȣtepea somнȣлȣї asȣпpa лȣї a devenitȣ atȣnчї atîtȣ de ipesistiбiлъ къ пaзнічiї aȣ fostȣ siлiцї съ'лȣ înџene кȣ клештеле de fepȣ fъкȣte poшiї în foкȣ ка съ'л deшtente кîndȣ a înчепȣtȣ съ'лȣ fȣpe somнȣлȣ; пeste кîte-ва ziле a къzȣtȣ întp'o fȣpie пeбȣнъ ші în aчeastъ stape de кinȣipe tepiбiлъ, neaȣzitъ, a tpъitȣ nefepiчitȣлȣ 19 ziле ші 19 nопцї fъpъ ȣnȣ minȣtȣ de somnȣ, пe ȣpтъ a espipatȣ. Oamenii aȣ fostȣ totȣ de ȣna inџeniosї în inвenцiȣnea miжлoaчeлopȣ de toptȣpї ші de кinȣipe sпъimîntъtoape, ȣпȣлȣ къtpe aлtȣлȣ.

Animaлеле кîndȣ dopmȣ, atȣnчї iaȣ пoziцiȣnea каpe a авȣt'o кîndȣ aȣ fostȣ în mitpъ; dap omȣлȣ iea atȣnчї пoziцiȣnea каpe este чea maї комodъ пentpȣ dînsȣлȣ. Кîndȣ adoapme шezîndȣ пe sкaȣнȣ, atȣnчї капȣлȣ кade пe пeптȣ, osȣлȣ sпinъpiї se кȣpбeazъ, бpaцеле sîntȣ atîpnate în жosȣ ші în џenepe toцї mȣшкiї estinsopї каpї întindȣ memбpеле лopȣ, каpї цinȣ кopпȣлȣ dpeptȣ în кontpa лeџiї екviлiбpȣлȣї, ші каpї лȣкpeazъ în fелȣpimї de modȣpї кîndȣ e *deшtentȣ*, aчeшtї mȣшкї peпaȣzъ акȣmȣ.

Пentpȣ ȣнȣ omȣ adȣлtȣ, пînъ ла 7 ope somнȣлȣ, în 24 de ope e de ажȣнsȣ; seкsȣлȣ fpȣmosȣ каpe ape o кonstitȣцiȣne maї deликатъ ші maї ipitaбiлъ чepe maї mȣлtȣ somнȣ. Кȣ toate aчestea noї бъpбaцiї пȣ пȣtemȣ pъбda atîta în papoptȣлȣ insomnieї de кîtȣ o femee. Ȣnȣ omȣ poбȣstȣ пȣ поate съ pemîiъ doȣe, tpeї nопцї пeпpeкȣpmatȣ fъpъ somнȣ, пe кîndȣ de mȣлte-opї o damъ deликатъ шade шapte optȣ ziле neadopmitъ ла patȣлȣ ȣneї fiinцe iȣбite, s. e. ȣnȣї копiлȣ saȣ ȣnȣї soцȣ iȣбitȣ кîndȣ sîntȣ tape болnaвї, ба înкъ zioa îї îngpiжeскȣ кȣ fелȣpimї de gpiжї tandpe.

Копiї dopmȣ maї mȣлtȣ de кîtȣ oamenii adȣлцї, къчї ла копiлї somнȣлȣ e mînкape; кȣ кîtȣ omȣлȣ înainteazъ în вîpstъ, кȣ atîtȣ dopmȣ maї пȣцinȣ; „Somнȣлȣ бъtpînȣлȣї fȣџe,“ este ȣnȣ пpовербȣ foapte adeвъpatȣ.

Вapa maї кȣ seamъ în zileле каniкȣле foapte кълdȣpoase, simцimȣ dopinцa d'a dopmi, къчї кълdȣpa mape пpodȣче ла noї o osteneaлъ fisiкъ ші o aпatie mopaлъ, пe кîndȣ din кontpъ eapna кîndȣ e џepȣ, atȣnчї пe simцimȣ плinї de вiгoape ші de enepџiъ ші n'aвemȣ пічї o înклinape пentpȣ somнȣ. Aчeasta este ші каȣza къ пaцiȣniле каpї шedȣ în кlimеле каlde sîntȣ maї somнȣpoase, лeneшe de кîtȣ пaцiȣniле каpї шedȣ în кlimеле maї temпepate, pечї. Italianȣл ші Sпaniолȣлȣ

tpeaȣe sъ aiбъ „Siesta“ (somnȣлȣ) sъȣ dȣпe пpînzȣ.

Timпȣлȣ natȣpaлȣ пentpȣ somnȣ e noaптea, însъ sъ nȣ ne imaџinъmȣ къ пȣmaï kîndȣ soapeлe e sȣб opizontȣ tpeбȣe sъ dopmimȣ. În џъpiлe nopdiче пoлape, eapna zioa ажȣnџe ла o mъpime de 22, 24 de opï шi kiapȣ ла o лȣпъ шi doȣe, шi вapa zioa ажȣnџe ла o asemenea mъpime, кȣ toate aчestea, пoпȣлaџiȣniлe кapï esistъ aколo nȣ dopmȣ eapna лȣпï întpeџï neîntpepȣптȣ шi вapa nȣ pъmînȣ лȣпï întpeџï întp'o stape de deшtentape neîntpepȣптъ. Natȣpa aчestopȣ oamenï, indinendintъ de лȣmînъ saȣ întȣnepeкȣ кapï domneskȣ a fapъ, ape în sine mъsȣpa eï nentpȣ nечesapie intepвaлe de somnȣ шi de deшtentape. În Sвечiea dopmȣ oamenii вapa пînъ ла 10 ope пe zi шi eapna pemînȣ 12 ope пe noaпte deшtenџï, dap în Гpenлanda ȣnde o zi шi o noaпte џinȣ kîte-вa лȣпï, se skoaлъ шi se кȣлкъ oamenii întp'o noaпte de o sȣtъ de opï.

Ȣnȣ omȣ кape tpъeшte o вiaџъ peгȣлatъ, tpeбȣe sъ se кȣлче timпȣpiȣ шi sъ se skoaлe timпȣpiȣ шi sъ nȣ fakъ din noaпte zi, шi din zi noaпte пpeкȣmȣ fakȣ mȣлџï лoкȣitopï aï кaпitaлeлopȣ mapï. Ȣnii din medichii челeбpi пpetindȣ къ aчeastъ esistenџъ în kontpa natȣpeï kontpiбȣe mȣлtȣ ла пpeskȣptapea вieџeï; însъ oбiчeiȣлȣ fache mȣлtȣ шi în paпoptȣлȣ aчesta. Sîntȣ mȣлџï savanџï кapï лȣкpeazъ шi mediteazъ peгȣлatȣ tîpziȣ шi пînъ ла mezȣлȣ noпџii шi tpъeskȣ mȣлtȣ. Ȣnii din kaptofopï aȣ fъкȣtȣ esпepienџe anaлoaџe.

Este o чipкȣmstanџъ pemapкaбiлъ къ în paпoptȣлȣ лȣкpъpiлopȣ spipitȣлȣï nostpȣ, difepiteлe timпȣpï aлe ziлeï aȣ o mape inflȣinџъ, adeкъ imaџinaџiȣnea noastpъ e maï вie seapa, imпpesiȣniлe ziлeï aȣ лъsatȣ în inima noastpъ niшte sȣвenipe foapte вiï, atȣnчï rîndȣpiлe noastpe sбopȣ кȣ eneрџiъ maï mape, domenȣлȣ fantasieï e maï бoгatȣ aкȣmȣ, tpesaȣpiлe saлe sîntȣ maï deskise aкȣmȣ înaintea spipitȣлȣï nostpȣ. Este шtiȣtȣ къ челe maï челeбpe oпȣpï de пoezie aȣ fostȣ лȣкpate noaптea. Dap dimineaџa, din kontpъ, ideiлe filosofiче шi aбstpakte sîntȣ maï пȣpe în noï, къчï sȣfлetȣлȣ nȣ e înкъ tȣpбȣpatȣ de inflȣinџeлe шi de пasiȣniлe ziлeï, de aчeea opeлe de dimineaџa sîntȣ челe maï favopaбiлe пentpȣ stȣdiï adînчï, aбstpakte шi filosofiче. Aшa dap вomȣ пoвъџȣi poetȣлȣ кa sъ лȣкpeze seapa, dap filosofȣлȣï шi џeometpȣлȣï кa sъ лȣкpeze dimineaџa.

Nȣ e paџionaбiлȣ кa sъ mъnînче чine-вa tîpziȣ seapa пȣџinȣ timпȣ înaintea somnȣлȣï; aчestȣ omȣ poate sъ-шï esпȣe кpeepii sъï ла o konџestiȣne вътъmътoape kiapȣ aпoплeкtiкъ, aпoï afapъ de aчeasta вa aвea вizȣine neплъкȣte. Чina tpeбȣe sъ fie лȣatъ кȣ tpeï ope înaintea somnȣлȣï чeлȣ пȣџinȣ, aпoï шi kiapȣ atȣnчï aлimente гpeлe de diџepatȣ saȣ бeȣtȣpe aпpinzъtoape s. e. kafea neaгpъ, чeaiȣ tape шi ч. л. t. nȣ tpeбȣe лȣate, къчï imпedikъ somnȣлȣ.

Maï mȣлte despпe aчestea, пpeкȣmȣ шi despпe вisȣpï, desпpe aчestȣ fenomenȣ foapte intepesantȣ în вiaџa noastpъ, вomȣ вopбi aлtъ-datъ.

Oбiчeiȣлȣ кa sъ ne dopimȣ ȣnȣлȣ aлtȣia o „noaпte бȣnъ“ kîndȣ ne кȣлкътȣ, este ȣnȣ oбiчeiȣ foapte fpȣmosȣ, къчï niчï o datъ omȣлȣ n'ape atîta tpeбȣinџъ de o пȣtepe пpoteкtiвъ sȣпepioapъ, de kîtȣ noaптea. Omȣлȣ чeлȣ maï пȣtepnikȣ zioa, noaптea kîndȣ doapme este чeлȣ maï deбiлȣ. Kîndȣ ne кȣлкътȣ în патȣ, amȣ tepminatȣ o eпoкъ din вiaџa noastpъ, mîine вa înчeпe o aлtъ вiaџъ; de aчeea чeлeбpȣлȣ Imпepatopȣ Pomanȣ Titus aȣ aвȣtȣ oбiчeiȣ кa în toate sepiлe kîndȣ s'a кȣлкatȣ, fъчea o pevistъ de aкџiȣniлe saлe din zioa tpeкȣtъ, шi kîndȣ a fostȣ mȣлџȣmitȣ de aчeste aкџiȣnï îшï ziчea „Titus aï aвȣtȣ o zi бȣnъ, n'aï tpъitȣ în zadapȣ zioa aчeasta.“ Fepiчiџï sîntȣ aчeï кapï пotȣ imita esemплȣлȣ aчestȣï sȣблimȣ Imпepatȣ, шi seapa zikîndȣ вeчinȣлȣï sъȣ „noaпte бȣnъ,“ se poate шi ziче kiapȣ sie „tȣ aï tpъitȣ astъzï o zi бȣnъ шi n'aï tpъitȣ în zadapȣ.“

КОМȢNIКАЏIȢNÏ ШТIINЏIFIЧE, MIЧÏ.

Miшкъpiлe oamenilopȣ în Лondpa. Dȣпe paпoptȣлȣ komitetȣлȣï statistikȣ din Лondpa, se apatъ къ în toate ziлeлe intpъ în Лondpa doȣe sȣte miï пedestpï шi 15 вase кȣ вaпoape пpin Tamisa. În aпȣлȣ 1854 s'a desбapкatȣ пe podȣлȣ nȣmitȣ Лondon-Бpidre, 11 miлioane de кълътopï кapï вinȣ пe dpȣmȣpiлe de fepȣ кapï se tepminъ aкoлo. Aшa dap întp'ȣn anȣ intpъ în Лondon oamenï kîtȣ ȣnȣ Pegatȣ.

Tiпoгpafia Naџionaлъ a лȣï Ioisfȣ Pomanoвȣ шi Komп.